

ZARZĄDZENIE NR 38
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA
W OLSZTYNIE
z dnia 8 lipca 2022 r.

**w sprawie ustanowienia zadań ochronnych
dla rezerwatu przyrody „Borki”**

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916) zarządza się, co następuje.

§ 1. Ustanawia się na pięć lat zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Borki”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. Zadania ochronne, o których mowa w § 1, obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, które zostały określone w załączniku nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji
- 3) poszczególnych zadań, które zostały określone w załączniku nr 2 do zarządzenia;
- 4) wskazanie obszarów objętych ochroną czynną.

§ 3. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 4. Nadzór nad wykonaniem zarządzenia sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków.

L.p.	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
1.	Wydzielanie się świerków w rezerwacie spowodowane wzmożonym rozwojem kambiofagów (dotyczy: kornika drukarza, kornika ostrozębnego), które w konsekwencji mogą doprowadzić do rozpadu drzewostanów z udziałem świerka	<p>Ograniczanie rozwoju kambiofagów poprzez ścięcie i usunięcie z terenu rezerwatu:</p> <p>1) świerków zasiedlonych, stanowiących źródło rozprzestrzeniania się kambiofagów <u>po uzgodnieniu mailowym z RDOŚ w Olsztynie;</u></p> <p>2) świerków nie zasiedlonych, ale jedynie przypadku wystąpienia wiatrołomów i śniegołomów (nie dotyczy pojedynczych drzew w rozproszeniu a szkody o znacznych rozmiarach), których nie usunięcie przyczyniłoby się do powstania ognisk gradacyjnych, <u>po uzgodnieniu mailowym z RDOŚ w Olsztynie.</u></p> <p>Prognozowanie (monitoring) występowania kambiofagów poprzez wywieszanie pułapek feromonowych</p>
2.	Zalewanie cennych siedlisk przyrodniczych tj. torfowisk przejściowych i trzęsawisk <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i> , grądu subkontynentalnego <i>Tilio-Carpinetum</i> , bór sosnowego bagiennego <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum sylvestris</i> , borealnej świerczyny bagiennego <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i> , łągu olszowo-jesionowego <i>Fraxino-Alnetum</i> w wyniku działalności bobrów	<p>Monitorowanie tam bobrowych oraz poziomu spiętrzenia wód przez ww. gatunek ssaka.</p> <p>Podejmowanie działań zmierzających do utrzymania odpowiednich stosunków wodnych.</p>
3.	Uszkodzenia drzewostanów przez żubry w okresie zimowym	<p>Monitoring wielkości stada żubrów oraz jej struktury płciowej i wiekowej.</p> <p>Ochrona drzewostanów przed szkodami wyrządzanymi przez żubry poprzez zimowe dokarmianie ww. gatunku.</p> <p>Zabezpieczenie odpowiedniej ilości pożywienia dla żubrów na okres zimowy w magazynie paszowym.</p> <p>Wykonywanie remontów paśników, koryt służących do dokarmiania żubrów.</p> <p>Utrzymanie optymalnej liczebności populacji żubra według założeń opracowania „Program gospodarowania populacją żubra w Puszczy Boreckiej” oraz ustaleń Komisji Hodowlanej.</p>
4.	Zanik żerowisk żubra w wyniku zarastania śródleśnych łąk roślinnością zielną/drzewiastą	<p>Wykaszanie śródleśnych łąk w celu niedopuszczenia do ich zarastania i tym samym utrzymania żerowisk dla żubra</p>

5.	Ryzyko wystąpienia pasożytów oraz chorób zakaźnych w populacji żubra	Przeprowadzanie niezbędnych zabiegów weterynaryjnych
6.	Występowanie oraz rozprzestrzenianie się gatunku obcego geograficznie (dąb czerwony <i>Quercus rubra</i>) wpływającego negatywnie na stan zachowania siedlisk grądowych	Konserwacja i naprawa zagrody kwarantannowej
7.	<p>Potencjalne zagrożenie wystąpienia pożaru lasu, utrudniony dostęp do drzewostanów w czasie wystąpienia pożaru, zagrożenie dla bezpieczeństwa osób poruszających się po drogach znajdujących się w granicach rezerwatu</p> <p>Uszkodzenia przepustów drogowych i dróg uniemożliwiające szybką interwencję w czasie wystąpienia pożaru</p>	<p>Utrzymanie drożności istniejących w granicach rezerwatu dróg leśnych w celu zapewnienia bezpieczeństwa osobom poruszającym się po drogach znajdujących się w granicach rezerwatu poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ścinanie drzew niebezpiecznych (dotyczy: złomów, wywrotów, drzew nadmiernie pochylonych, osłabionych przez czynniki biotyczne i abiotyczne) <u>z możliwością zagospodarowania drewna iglastego, po uzgodnieniu mailowym z RDOŚ w Olsztynie;</u> - przecięcie drzewa w sytuacji zatarasowania drogi <u>z możliwością zagospodarowania drewna iglastego, po uzgodnieniu mailowym z RDOŚ w Olsztynie</u> - przycinanie krzewów oraz podkrzesywanie konarów i gałęzi drzew znajdujących się w skrajni drogi i ograniczających jej widoczność. <p>Poprawa stanu nawierzchni dróg przeciwpożarowych w celu sprawniejszego dojazdu wozów strażackich do drzewostanów objętych pożarem poprzez zasypywanie powstałych w drodze ubytków materiałem pochodzenia naturalnego.</p> <p>Naprawa przepustów drogowych w celu utrzymania przejezdności dróg, od którymi znajdują się ww. urządzenia wodne <u>po uzgodnieniu mailowym z RDOŚ w Olsztynie zakresu prac naprawczych.</u></p>
8.	Nieumyślna ingerencja w przyrodę rezerwatu, przekraczanie granic rezerwatu przez osoby do tego nieuprawnione	<p>Dochodzenie rannej zwierzyny łownej przez 1-2 myśliwych z wykorzystaniem 1-2 psów prowadzonych na otoku z możliwością jej dostrzelenia po znalezieniu.</p> <p><u>Dostrzelenie rannej zwierzyny może się odbyć dopiero po uzyskaniu telefonicznej zgody udzielonej dochodzącym przez Regionalnego Konserwatora Przyrody w Olsztynie. Po dojściu zwierzyny i jej odnalezieniu/dostrzeleniu należy złożyć do RDOŚ w Olsztynie pisemną informację na temat miejsca odnalezienia/dostrzelenia zwierzyny oraz gatunku odnalezionego / dostrzelonego zwierzęcia.</u></p>
9.	Brak funkcji orientacyjnych z powodu zatarcia znaków informacyjnych	Odnawianie słupków granicznych

10.	Utrudnienia w swobodnym przemieszczaniu się zwierzyny po rezerwacie spowodowane wznoszeniem ogrodzeń wokół upraw	Rozbiórka zbędnych ogrodzeń
11.	Zanieczyszczanie rezerwatu osłonkami zabezpieczającymi młode pokolenie drzew przed zgryzaniem przez zwierzynę płową	Zbieranie niepotrzebnych osłonek

Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

L.p.	Rodzaj działania ochronnego	Rozmiar zadań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych (oddział)
1.	<p>1) Usuwanie drzew ewidentnie zasiedlonych przez kornika drukarza i kornika ostrozębnego, z możliwością zagospodarowania drewna, jednakże dopiero <u>po uzyskaniu mailowej akceptacji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie.</u></p> <p>W celu uzyskania stanowiska tutejszego organu należy wysłać na adres: sekretariat.olsztyn@rdos.gov.pl wiadomość mailową, w której zawrzeć należy następujące informacje:</p> <p>a) czy podjęte zostały czynności prognozujące występowanie ww. gatunków owadów w pobliżu rezerwatu, zgodnie z zasadami ochrony lasu, np. poprzez wywieszanie pułapek feromonowych, które wykazały wzmożony rozwój wymienionych gatunków owadów,</p> <p>b) liczby drzew przeznaczonych do usunięcia ich szacunkowe masy,</p> <p>c) lokalizację drzew przeznaczonych do usunięcia (oddział, pododdział, lokalizacja GPS – w przypadku grupy drzew (więcej niż 3 szt.) jedna lokalizacja GPS ze wskazaniem liczby sztuk zasiedlonych wokół drzewa z podaną lokalizacją, a w przypadku drzew występujących pojedynczo oddzielne lokalizacja GPS dla każdego drzewa)</p> <p>2) Usuwanie niezasiedlonych złomów i wywrotów świerkowych powstałych na skutek działania niesprzyjających czynników atmosferycznych (wiatrołomy, śniegołomy), które spowodowały szkody o znacznych rozmiarach, tj. takich, których liczba powołanych drzew mogłyby przyczynić się do powstania ognisk gradacyjnych, z możliwością zagospodarowania drewna świerkowego, <u>po uzyskaniu mailowej akceptacji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie.</u></p> <p>W emailu podać należy liczbę drzew przeznaczonych do usunięcia (w przypadku, kiedy będzie to możliwe do określenia lub szacunek, kiedy będzie to trudne do oszacowania) w poszczególnych oddziałach/ pododdziałach leśnych ze wskazaniem szacunkowej masy drzew przeznaczonej do usunięcia.</p>	Wg potrzeb	1; 8; 20A; 35
	Wywieszanie pułapek feromonowych.	Wg potrzeb	Obszar rezerwatu
2.	Monitorowanie tam bobrowych oraz poziomu spiętrzenia wód przez ww. gatunek ssaka.	Wg potrzeb	Obszar rezerwatu

	Podejmowanie działań zmierzających do utrzymania odpowiednich stosunków wodnych poprzez regulację poziomu wód, zakładanie syfonów lub ograniczanie populacji bobra, <u>jednakże tylko w przypadku uzyskania stosownych zgód z zakresu ochrony gatunkowej i warunków prowadzenia działań.</u>		
3.	Dokarmianie żubrów w okresie zimowym.	Wg potrzeb	20A, 20B, 41A, 41B, 65A, 65B, 90A
	Regulacja liczebności żubrów po uzyskaniu stosownej zgody na wykonanie odstrzału.	W zależności od ustaleń Komisji Hodowlanej i decyzji GDOŚ	Obszar rezerwatu
	Wykonywanie remontów istniejących paśników i koryt dla żubrów	Wg potrzeb	90A, 65B, 65A
	Monitoring wielkości stada żubrów oraz jego struktury płciowej i wiekowej	Według założeń opracowania „Program gospodarowania populacją żubra w Puszczy Boreckiej oraz ustaleń Komisji Hodowlanej	Obszar rezerwatu
4.	Wykaszenie śródleśnych łąk zgodnie z terminami i warunkami wynikającymi z programów rolnośrodowiskowym.	0,86 ha; 0,12 ha; 1,96 ha; 0,78 ha	20Ai; 20Ba; 20Bg; 65Bg;
5.	Przeprowadzanie niezbędnych zabiegów weterynaryjnych żubrów oraz konserwacji i naprawy zagrody kwarantannowej wraz z towarzyszącą tej zagrodzie infrastrukturą.	Wg potrzeb	Obszar rezerwatu
6.	Usuwanie dębu czerwonego siedlisk grądowych z możliwością zagospodarowania drewna	Wg potrzeb	65Ba
7.	Utrzymanie drożności istniejących w granicach rezerwatu dróg leśnych w celu zapewnienia bezpieczeństwa osobom poruszającym się po drogach znajdujących się w granicach rezerwatu poprzez: - ścinanie drzew niebezpiecznych rosnących około 40 m od tych dróg (dotyczy: złomów, wywrotów, drzew nadmiernie pochylonych, osłabionych przez czynniki biotyczne i abiotyczne) <u>z możliwością zagospodarowania drewna iglastego, po uzgodnieniu mailowym z RDOŚ w Olsztynie;</u> - przecięcie drzewa w sytuacji zatarasowania drogi <u>z możliwością zagospodarowania drewna iglastego, po uzgodnieniu mailowym z RDOŚ w Olsztynie</u> - przycinanie krzewów oraz podkrzesywanie konarów i gałęzi drzew znajdujących się w skrajni drogi i ograniczających jej widoczność.	Wg potrzeb	Wzdłuż dróg leśnych oraz dróg powiatowych 1774N i 1746N
	Poprawa stanu nawierzchni dróg przeciwpożarowych poprzez zasypywanie powstałych w drodze ubytków materiałem pochodzenia naturalnego.	Wg potrzeb	Drogi o charakterze ppoż.

	<u>Naprawa przepustów drogowych po uzgodnieniu mailowym z RDOŚ w Olsztynie zakresu prac naprawczych.</u>	Wg potrzeb	Drogi, pod którymi znajdują się przepusty
8.	Dochodzenie rannej zwierzyny łownej przez 1-2 myśliwych z wykorzystaniem 1-2 psów prowadzonych na otoku z możliwością jej dostrzelenia po znalezieniu. <u>Dostrzelenie rannej zwierzyny może się odbyć dopiero po uzyskaniu telefonicznej zgody udzielonej dochodzącym przez Regionalnego Konserwatora Przyrody w Olsztynie. Po dojściu zwierzyny i jej odnalezieniu/dostrzeleniu należy złożyć do RDOŚ w Olsztynie pisemną informację na temat miejsca odnalezienia/dostrzelenia zwierzyny oraz gatunku odnalezionego/dostrzelonego zwierzęcia.</u>	Wg potrzeb	Obszar rezerwatu
9.	Rewitalizacja historycznych kamiennych słupków granicznych i kierunkowych poprzez poprawę ich osadzenia i odmalowanie napisów	Wg potrzeb	Obszar rezerwatu
10.	Rozbiórka zbędnych ogrodzeń	Wg potrzeb	Obszar rezerwatu
11.	Zbieranie osłonek służących do zabezpieczenie młodego pokolenia drzew przed zgryzaniem przez zwierzynę płową	Wg potrzeb	Obszar rezerwatu

UZASADNIENIE

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Borki” jest wykonaniem delegacji ustawowej wynikającej z art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916).

Zgodnie z tym przepisem, regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia w drodze zarządzenia zadania ochronne dla rezerwatów przyrody, dla których nie ustanowiono planów ochrony.

Projekt zadań ochronnych dla ww. rezerwatu sporządzony został w oparciu o stwierdzone zagrożenia oraz propozycje działań ochronnych przedstawionych przez jednostkę zarządzającą tym rezerwatem, tj. Nadleśnictwo Borki.

Projekt zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Borki” obejmuje wykonywanie następujących czynności:

Projekt zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Borki” obejmuje wykonywanie następujących czynności:

1) Usuwanie świerków zasiedlonych przez kornika drukarza i kornika ostrozębnego oraz wykładanie pułapek feromonowych (wskazane w pkt 1 załącznika nr 2 do zarządzenia)

W przedmiotowym rezerwacie nadleśnictwo odnotowuje wydzielanie się posuszu świerkowego. Nie usunięcie drzew zasiedlonych przez ww. gatunki owadów może przyczynić się do ich namnażania i tym samym powstawania ognisk gradacyjnych, co w konsekwencji może przyczynić się do zamierania drzewostanów z udziałem świerka w rezerwacie. Wobec powyższego zaplanowano usuwanie zasiedlonych świerków z terenu rezerwatu i ich zagospodarowanie, jednakże po uzgodnieniu z RDOŚ w Olsztynie.

Wykładanie pułapek feromonowych jest natomiast działaniem pozwalającym na wczesną diagnozę zagrożeń, mogących wpłynąć negatywnie na stan lasu i mającym na celu zachowanie trwałości lasu i zwiększenie jego naturalnej odporności na czynniki szkodotwórcze.

2) Monitorowanie tam bobrowych oraz poziomu spiętrzenia wód przez ww. gatunek ssaka (wskazane w pkt 2 załącznika nr 2 do zarządzenia)

Uwzględniając działalność bobrów, która niejednokrotnie przyczynia się do zalewania cennych siedlisk przyrodniczych zaplanowane zostało działanie zmierzające do utrzymania odpowiednich stosunków wodnych poprzez regulację poziomu wód, zakładanie syfonów lub ograniczanie populacji bobra, jednakże tylko w przypadku uzyskania stosownych zgód z zakresu ochrony gatunkowej i warunków prowadzenia działań.

3) Monitoring wielkości stada żubrów, struktury płciowej i wiekowej oraz ochrona drzewostanów przed szkodami wyrządzanymi przez żubry.

Biorąc pod uwagę bytowanie na terenie rezerwatu przyrody „Borki” stada żubrów, które powodują zniszczenia w drzewostanach wchodzących w skład rezerwatu zaplanowano działania ograniczające te szkody poprzez: utrzymanie optymalnej liczebności populacji żubra, monitoring wielkości stada żubrów oraz jej struktury płciowej i wiekowej, dokarmianie w okresie zimowym oraz uwzględniono remonty paśników i koryt służących do wykładania pożywienia dla żubra.

4) Utrzymanie otwartego charakteru łąk śródleśnych (wskazane w pkt 4 załącznika nr 2 do zarządzenia)

Zaplanowane działania mają na celu niedopuszczenie do zarastania śródleśnych łąk, które wykorzystywane są jako żerowiska dla żubra bytującego na terenie przedmiotowego rezerwatu.

5) Prowadzenie zabiegów weterynaryjnych żubrów oraz utrzymanie w odpowiednim stanie technicznym zagrody kwarantannowej (wskazane w pkt 5 załącznika nr 2 do zarządzenia)

Ze względu, że na terenie rezerwatu przyrody „Borki” przebywa stado żubrów zarządca terenu tj. Nadleśnictwo Borki uznał za zasadne prowadzenie zabiegów weterynaryjnych w przypadkach, kiedy konieczne będzie podjęcie takich czynności.

W celu odseparowania osobnika chorego od reszty stada konieczne będzie jego odseparowanie w zagrodzie kwarantannowej, dlatego zaplanowano również działanie polegające na wykonywaniu wszelkich prac naprawczych, które pozwolą na utrzymanie zagrody w dobrym stanie technicznym.

6) Usuwanie dęba czerwonego z siedlisk grądowych.

Dąb czerwony jest gatunkiem inwazyjnym. Niektóre wydzielania w rezerwacie przyrody Borki posiadają w składzie gatunkowym ww. drzewo. Biorąc pod uwagę, że jest to gatunek obcy geograficznie dla tego obszaru oraz uwzględniając jego negatywny wpływ na siedliska grądowe, na których występuje, za zasadne uznano jego usuwanie z przedmiotowego terenu.

7) Utrzymanie drożności istniejących w granicach rezerwatu dróg leśnych w celu zapewnienia bezpieczeństwa p. poż. oraz osób poruszającym się po drogach w granicach rezerwatu (wskazane w pkt 7 załącznika nr 2 do zarządzenia).

Ze względu na zagrożenie pożarowe podczas upalnych dni lub nieuwagę ludzi przebywających w lesie, konieczne jest zapewnienie drożności dróg leśnych celem szybkiego dojazdu do ewentualnych miejsc powstania pożaru. Ze względu na powyższe Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie dopuścił niniejszy zarządzeniem:

- ścinanie drzew niebezpiecznych rosnących nad drogami (dotyczy: złomów, wywrotów, drzew nadmiernie pochylonych, osłabionych przez czynniki biotyczne i abiotyczne) oraz w odległości jednej wysokości od tych dróg,
- przecinanie drzew w sytuacji zatarasowania drogi,
- przycinanie krzewów oraz podkrzesywanie konarów i gałęzi drzew znajdujących się w skrajni drogi i ograniczających jej widoczność.

8) Dochodzenie rannej zwierzyny postrzelonej przez myśliwych oraz osoby nieuprawnione poza granicami rezerwatu przyrody (wskazane w pkt 8 załącznika nr 2 do zarządzenia).

Uwzględniając zapisy art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 572) zgodnie z którym „W przypadku konieczności bezwłocznego uśmiercenia, w celu zakończenia cierpień zwierzęcia, potrzebę jego uśmiercenia stwierdza m.in. lekarz weterynarii (...)”, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie jako sprawujący nadzór na rezerwatem przyrody „Krutynia” wskazał Regionalnego Konserwatora Przyrody jako osobę uprawnioną do podejmowania telefonicznych decyzji w przypadku wystąpienia sytuacji związanej z koniecznością skrócenie cierpienia zwierzęciu konającemu po postrzale.

9) Odnowianie słupków granicznych (wskazane w pkt 9 załącznika nr 2 do zarządzenia).

Biorąc pod uwagę, że nadleśnictwa oznakowują w terenie oddziały leśne na słupkach granicznych, które pełnią funkcję orientacyjną dla osób poruszających się po terenie rezerwatu zaplanowano odnowianie słupków w przypadku zatarcia napisów na nich umiejscowionych.

10) Rozbiórka zbędnych ogrodzeń ora zbieranie niepotrzebnych osłonek (wskazane w pkt 10, 11 załącznika nr 2 do zarządzenia).

Ze względu na utrudnienia w przemieszczaniu się zwierzyny po terenie rezerwatu oraz

niszczenia wraz ze wzrostem osłonek służących do zabezpieczeni młodego pokolenia drzew przed zgryzaniem przez zwierzynę płową zaplanowane zostało działanie związane z rozbiórka ogrodzeń oraz oczyszczaniem obszaru rezerwatu ze zużytych osłonek.

Niniejszy akt prawny został ustanowiony na 5 lat co oznacza, że niniejsze zarządzenie obowiązywać będzie do 7. lipca 2027 r.

REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W OLSZTYNIE

Agata Moździerz